

Helyben:	
Egész évre	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre	2 frt
Videkre 1 frttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyedoldal	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNPAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
VII-ik kör, Virág-utca, 337-ik házszám.	
Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vésenek fel.	
„Nyitott” sora 15 kr.	
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr. és a kincstári illeték számítottatik.	

Városi közgyűlés.

Törvényhatóságunk f. évi április hó 21. s 22. tartotta havi rendes közgyűlését.

A kiadott tárgysorozat nem ígért valami érdekesnek, azt hittük, pár óra alatt le is morzsolják az egészet, azonban váratlan fordulatot vett a közgyűlés menete, mert interpellációk és indítványokkal foglalták le az első napot. A közgyűlés szokatlanul répes volt mit csak annak tulajdoníthatunk, hogy a bizottsági tagok jó része közvetlenül érdekelve volt az aszfaltírozás költségeinek ki által leendő fedezése végett.

A közgyűlés szokás szerint a „Pest város”-hoz címzett szálloda disztermében tartatott meg, mely szálloda a város tulajdona volna ugyan, de igazán véve gazdátlan. Piszkos, ronda benne minden, a terem fűtetlen, az ablakokat úgy rázza a szél, mint az utolsó budár kunyhóban, annyira: hogy az ablakok közelében ülni épen annyi, mint kolerás betegek közt keresni menedéket. Kész betegség. Az ablakok üvegei évek hosszú sora óta tisztítva nem voltak soha, a táblák megvakultak s az utcára alig láthat ki az ember.

Kérdjük:

Kinek kötelessége a városi épületekre, különösen pedig erre a disztelen diszteremre felügyelni?

Van gazdasági tanácsnokunk, van mérnöki hivatalunk, van bérlőnk, de végső esetben van polgármesterünk is, — ugyan kit terhel ennyi ember közül a hanyag gondatlanság vádja? Ezuttal nem kutatjuk s az első csoporthoz nincs is szavunk, de egyenesen a polgármester figyelmét hívjuk fel: kutassa ki, hogy van e gazdája ennek a gazdátlan épületnek és ha van gazdája, tudja meg azt is, miért teszi csuffá Szabadka város vagyonát, de egyben becsületét is. Becsületét is — ismételjük — mert ha egy idegen közgyűlési termünk e csunya voltát megtekinti, s ha ebből akar következtetést vonni a város többi gazdálkodására, bizony a következtetés nem válik a város becsületére.

* * *

A lefolyt közgyűlésről a következőkben adjuk az értesítést:

Első nap.

Kállay Albert főispán elnöklete alatt a közgyűlés ápril 21-én d. e. 9 órakor megnyitván a polgármesteri szokásos jelentés

felolvasása után Szeibenburger Károly bizottsági tag interpellációja vétetett fel a helyb. tanítónképezdének Szabadkáról Szegedre szándékolt áthelyezése miatt. Ez ügyben ugyanis Szeged város külön bizottságot meesztett a kultuszminiszterhez s ezt az új dolgot a „Szegedi Híradó” közölte is, azonban nehogy a szabadkaik figyelmét felkeltse, másnap már e híret visszavonta. A polgármester azt a megnyugtató választ adta, hogy tőle telhető módon iparkodni fog ezt az újabb csapást elhárítani.

Mikor e sorok napvilágot látnak a kultuszminiszter válasza a szabadkai küldöttség kezeiben is meg van de arról tudósítást lapunk zártakor még nem kaptunk, mert a küldöttség csak tegnap d. u. fogadtatott a miniszter által. A küldöttség tagjai voltak: Mamuzsich Lázár polgármester, Pertich Mihály árvaszéki elnök, Frankl István és Szeibenburger Károly bizottsági tagok.

A második indítvány Miloszavlyevits Milán bizottsági tag által adatott be arra vonatkozólag, hogy a járdákra nézve szóbelileg a szerződés vállalkozókkal még a m. é. július hóban megkötött ugyan, s a munkálat meg is kezdetett, folyamatban is van, de a szerződés írásba foglalva és aláírva mai napig sem lett. A polgármester erre adott válaszában beismerte ezt a szabálytalanságot, azonban csak annyit felelt reá, hogy ez tévedés.

Hasonló tévedésekből 100 ezerekkel károsodhatnék a város ez a válasz tehát bizony nem kielégítő.

TÁRCZA.

A vegetaristákról.

Irta Havas Antal,

Nem czélom, hogy e szűk keretben az emberiség legkevésbé ismert, kezdetleges életmódjáról értekezsem s egyáltalában lehetetlenség az első korról alig megközelítőnél többet kifürkészünk.

Az évezredes nyomok azonban mégis hatalmas bizonyítékokra vezetnek vissza. Ilyenek első sorban az ősbailangok. Itt valóban megállítja lelkünk napját, az ész, a meglepetés; az itt napfényre hozott óriási embercsontvázak mellett korunk legmagasabb emberei is törpe gyermeközöknék látszanak. Sok helyen meg hiányos fenevadcsontvázak találtak az emberi csontvázak mellett, ez pedig arra mutat, hogy az ősberekek megvívta azokkal, sőt talán felkutatták barlangjaikban a fenevadakat s le is győzték! Ki tudná ezt megmondani? De mindezek kétségtelenné teszik azt, hogy az őskorban az emberiség korántsem volt védtelen, mint a minőknek önmagukat napjainkban teljesen védteleneknek találjuk.

De úgy látszik — legalább az egész emberiség különféle nemeinek ily általános elfajulása, eltörpülése majdnem biztos következésének állitható hogy a természet fogyó arányba állította a testi nagyságot és durva erőt a lelki nagysággal és erényekkel, hogy így pótolva lévén a testi nagyság és erő a mindinkább szélesebb kört elfoglaló lelki tehetségek által, a természettől védteleneknek látszó emberiség bár a föld ura marad: de a testi erők általános fogyása által a föld zsarnokává, az állatvilág megsemmisítőjévé nem lehet. És a mily arányban az éghajlat, életmód stb. törpíték, a tapasztalás által fokozódó arányban művelődött és így erősödött az emberiség.

Mióta Darwin örök fényt árasztó fáklóját meggyújtá, bizonyítva, hogy a fajok egymásból eredtek, megszoktuk már e tant és nem tartjuk istentagadónak biblia-ellenes állításai dacára sem őt, sem követőit. De törzsatyánkat most nem kutatjuk; az ránk nézve most mindegy. A főkérdés: mi képezte leginkább az első korszakban az emberi nem táplálékát? Mi sem valószínűbb, mint hogy hosszú időszakon át az állatokhoz hasonlóan éltek, de azért nem hiszem magam sem, mintha ők is vadállatok, ragado-

zók lettek volna; sőt ellenkezőleg, azon vélemény mellett maradok: az első korban az alkotására nézve védtelen ember, ki lelki fensőbb-séggel tudatlanságánál fogva még nem birt, más vadállatok támadásai elől elrejtőzni kényszerült és így a rá nézve kevésbé veszélyes, ösztönszerűleg szelíd állatok módjára pusztán növényi táplálékokat evett. Csak később, részint az elszaporodás, részint az ez által beállott élelem-elégtelenség folytán táplálkoztak már állatok húásával is. Fogrendszerünk alkotása pedig mindkettőre képesít.

Feltéve tehát, hogy az őskori emberek ugyszólva természeti vadságukban eleinte növényi eledellel táplálkoztak, a vegetaristáknak még sincs igazuk, azon elvnek adva kifejezést: az ember nem azért teremtett, hogy a többi állatokat megegye, hanem a legtöbb állat példájára tessék növényekkel megelégednie.

A vegetaristák szerint az ember beszélni tudó állat. Sok természettudós is akarva, nem akarva, ezen ferde fogalom mellett harczol. Ki nem tanulta volna tudósok könyveiből: „Az emlős állatok XIII. osztályra oszlanak: I. Az ember vagy kétkezüek. II. A majmok vagy uégykezüek, stb. Tehát csak azért nem va-

A 3-ik tárgy ismét interpelláció volt. Ezt is Miloszavlyevits Milán bizottsági tag adta be, vonatkozott pedig arra, hogy a járdaszabályzat 1. §-a módosíttassék, még pedig úgy, hogy az aszfalt burkolat költsége ne a háztulajdonosok, hanem a város közönsége által fedeztessék, mivel azt nem csupán a háztulajdonos, hanem az egész város koptatja. E fölött heves vita keletkezett, beleszólt a főispán is és azt a kvalifikálhatlan gunyoros megjegyzést tette, hogy a járdát legtöbb nem adózó polgár használja, mivel Szabadkán 10 közül 9 nem adózó. A vita hevében történtek illetlen megjegyzések és mulatságos jelenetek is, mint például Antunovits Mátyás közjegyzőre rákiáltották, hogy nincs háza azért beszél a háztulajdonosok érdeke ellen, Vuics Tivadar pedig beszédet tartott Miloszavlyevits indítványa mellett, de mikor a vita végeztével szavazásra került a dolog, az indítvány ellen szavazott. A főispán szavazás alá bocsátotta a tárgyat a polgármester azon ellenindítványára, hogy ezen ügy a május havi közgyűlésre halasztassék, addig pedig adassék ki a tanácsnak, javaslat tétel végett. A szavazás elől sokan megszöktek, köztük a mi kedves országgyűlési képviselőnk Vermes Béla barátunk is. A névszerinti szavazás megejtetvén leszavazott 98 bizottsági tag és tiszviselő kik közül 61 az elhalasztás 37 pedig az azonnali tárgyalás mellett szavazott. E szerint a május havi közgyűlésen ismét »porzani« fog az aszfalt.

(Folyt. köv.)

A főigazgató búcsúja.

Fehér Ipoly gymnásiumi volt főigazgatónk most már végleg letette hivatalos állását, s elfoglalta azt a diszes helyet, melyre a királyi kegy állította.

Ez alkalomból gymnásiumunk igazgatója és tanári karához a következő búcsú-levelet intézte:

Tekintetes Igazgató ur!

Ő császári és apostoli királyi Felsege által pannonhalmi főapáttá kinevezetvén, megkell válnom a szegedi tankerület vezetésétől.

Közel tíz éven át szolgáltam, mint a szegedi tankerület kir. főigazgatója, hazánk nevelés és oktatás ügyét s ezen idő alatt sok alkalmam volt meggyőződnöm tekintetes Igazgató urnak, és a vezetése alatt álló tanári karnak irántam való jóakarátú támogatásáról és a közoktatás-ügy iránt való odaadó buzgalomáról.

gyunk egyenesen majmok, mert — lábainkra is nem huzhatunk keztyűt, de azért állatok vagyunk! Szerintem azonban csak a tisztelt vegetarista urak állat urak; mert habár: »Por, hamu, semmi vagyunk, s por, hamu, semmi leszünk,« mint akármely állat, mégis van, ami elválaszt bennünket tőlük. Így az állatok ösztöne felett álló, oly végtelen magasztos lélek, mely a szabad akarat mellett tulajdonképen, énünket teszi, nemcsak az állatok fölé emeli hanem minden észrevehető nuance nélkül tátongó ürt képez ember és állat között. Mert míg az állatok a legtökéletesebbtől a legtökéletlenebbig egymással csontváz, testalkat, életmód stb. szerint rokonságban vannak és csakugyan »egymásból eredni« látszanak, úgy osztályok, rendek, mint fajok szerint is; addig az ember mindannyitól minden tekintetben elüt és mint megtestesült tökély áll mindannyi fölött, hozzá közel pedig egy sem.

(Folyt. köv.)

És én sem válhatok meg eddigi állásomtól a nélkül, hogy hálámat ki ne fejezzem úgy tekintetes Igazgató urnak mint a vezetése alatt álló tekintetes tanári karnak azon nagybecsű bizalomért, és jóindulatú támogatásáért melylyel engem és törekvéseimet részesíteni szivesek voltak.

Isten áldása legyen mindezért jutalmuk. Én hívem fogom megőrizni kedves emlékétegyütt működésünknek és buzgó munkatársaimnak és viszont kérem tekintetes Igazgató urat és a tanári testületet, adjon szívében helyet az én emlékemnek is és tartsa meg számomra a jövőben is megtisztelő bizalmát, jóindulatát.

Fogadják mindnyájan szívélyes búcsú üdvözlésemet, mellyel maradok

Szeged, 1892. ápril 14.

őszinte barátjuk

Fehér Ipoly,

legkegy. kinev. pannonhalmi főapát.

És e sorok kapcsán mi is búcsut veszünk tanintézetünk fővezetőjétől, kívánva, hogy adjon az isten neki erőt és tartós életet új helyzetének a legméltóbb betöltésére.

A katonai büntetőtörvény.

Hazánk közvéleményében kellemetlen, sőt kínos benyomást fog kelteni a hír, hogy a katonai büntető igazság szolgáltatás időszerű reformja körüli fáradozások meghiusulással fenyegetnek. Hogy a katonai büntetőtörvénykezés, ahogy az ma fennáll, épenségesen borzasztó anachronismus, azt felesleges bizonyítani.

Az eljárás zárt ajtók mögött folyik; arra a tulnyomó, sőt tán egyedül mérvadó befolyást az auditor gyakorolja, aki vizsgálóbíró, tárgyaló bíró, közvádló, védő és jegyzőkönyvvezető egy személyben. E hatáskörök összehalmozása, melyeknek mindenike maga egy embert követel rendezett és humanus törvénykezés mellett, egy kézben, a régi időkől átvett olyan monstruosítás, mely a katonai biráskodást erkölcsileg alacsonyabb színvonalra nyomja le a középkori inquisitionál. A katonai törvénykezés reformja tehát nemcsak a célszerűség, hanem az erkölcsi szükségesség követelménye is; és Szilágyi Dezső igazságügyi miniszterünk az egész nemzet hálás tetszésére tette magát érdemessé, midőn megragadta a kezdeményezést a katonai büntetőtörvénykezés korszerű átalakítására.

Bizalomkeltő volt az a körülmény, hogy gróf Schönborn osztrák igazságügyminiszter is a reform mellett volt s támogatta magyar kollegájának vonatkozó javaslatát. A döntés azonban a közös hadügyminiszternél és a két honvédmíniszternél volt s van. E tényezők azt hiszik, hogy nem fogadhatjuk el a javasolt reformot. Az eljárás nyilvánossága ellen vannak s olyan polgári védők alkalmazása sem találkozik helyeslésükkel, a kik tartalékos tisztek. A katonai törvénykezés mostani rendszere egy darab középkornak le kell romboltatnia, miután azoktól az állampolgároktól, kik Ő Felsege zászlója alatt szolgálnak nem szabad azt várni, hogy lemondjanak alkotmányos jogaikról, melyek számukra biztosítva vannak. Minden állampolgárnak alapjoga, hogy tárt ajtók mellett ítéljenek fellette s hogy védőt adjanak neki. Ezt a jogát senki sem vesztheti el csak azért, mert ideiglenesen katona. Bizunk, — írja a »Pester Correspondenz«, — hogy az imént megszakított tárgyalások nem ejtettek el végleg. Igazságügyi miniszterünk erélyébe a fényes dialektikájába helyezett bizalmunkban ragaszkodunk a reményhez, hogy sikerülni fog neki a katonai részről érvényesülő ellenállást legyőzni s a reformot,

ha nem is, abban a terjedelmében, melyben ő óhajtaná, keresztülvinni. Először rést kell ütni a fennálló katonai büntetőjog anachronismusán.

Csak ha egy kis világosság és levegő hatolt be a dohos homályba, fogja majd magát előbb-utóbb önkényt felvetni mint elutasíthatlan szükségesség a reform továbbvitele.

Titkári jelentés

1892. ápril 10-én a keresk. ifjak társulata által megtartott közgyűlésén. — Előadta Komlós Armin titkár.

A fent elmondottakon kívül leszek oly bátor néhány szót szólni még azon reform munkálatokról, melyeket a választmány mint jövő programjául vett fel, s ilyen az alapszabályoknak módosítása; a régi alapszabályok a mai viszonyoknak már nem feleltek meg, mi arra ösztönzé a választmányt, hogy az alapszabályokat a mostani követelményeknek megfelelően módosítsa, mely ha a jelen közgyűlés által eltogadtatik, a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumhoz szentesítés végett lesz felterjesztendő.

A másik javaslat a betegsegélyezés — melyről a társulati orvos fog referálni.

Most még néhány szót társulatunk mai helyzetéről. Erről csak a legkedvezőbbet mondhatom, mert 1892. május 25-étől a mai napig 114 taggal szaporodott.

Társulatunk tagjainak száma 230, ebből betudatik 38 alapító tag, elmaradt 15, jelenleg az összes tagjaink 215, mely szám adat örvendetes haladást mutat.

Tartatott 15 rendes és 3 rendkívüli választmányi gyűlés, azon kívül tartatott 9 bizottsági ülés, e számadatokból kitűnik, hogy a választmány, valamint a bizottságok sokat igénybe vettek. Társulatunk vagyoni helyzetéről a pénztáros jelentés fog számot adni bővebben. Annyit azonban constatálhatok, miszerint a tagsági díjak elég pontosan folytak be.

Tisztelt közgyűlés! Városunk kereskedő ifjusága mind szellemileg mint erkölcsileg társulatunkban tömörül egy egésszé, tehát a társulat van hivatva Szabadka, az ország harmadik városa kereskedő ifjainak érdekeit képviselni, úgy kifelé a társadalomban, mint városunk közönsége körében. Nagy, nemes s fontos tehát e missió, melyet teljesíteni van hivatva a társulat, épen ezért szükséges hogy e társulat vezetése komoly s tapasztalt tagokra bizassék.

Társulatunknak már eddigi működése is jelesen a nemes s szép iránti lelkesedés, a művészet pártolása, korrekt fellépése városunk közönségének rokonszenvét szerzik meg. A mely rokonszenvet s jó hirnevet mint drága kincset, társulatunk létjogosultságának alapkövét megőriznünk s fejlesztenünk kell a komoly munkásság s szellemi művelődés által.

Sok s nagyok azon teendők, melyek még bevégre várnak, mert a jövő választmány valamit társulatunk minden egyes tagjától komoly munkásság követeltetik.

Részemről tisztelt közgyűlés szerény erőmet s tehetségemet a társulat javára s felvirágoztatására ha a közgyűlés elfogadja továbbra is felajánlom, adja az ég, hogy társulatunk felvirágozzék.

(Vége.)

Szabadka város adó-statisztikája.

Az országos pénzügyi egyensúly helyre állítása után az égetővé vált valuta kérdés buzgó rendezése mellett, pénzügyi kormányunk, az adótörvények reformálását is célul tűzte ki.

Azon törekvés, hogy fennálló adótörvényeink reformáltassanak, leginkább bizonyítja, azon körülmény, hogy azok némelyike éppen nem felel meg a pénzügyi politika sarkalatos elvének, mely a nemzeti vagyonnak kiméletét, forrásainak épen tartását követeli, s amely elvből kifolyólag soha sem engedhető meg, hogy az államcélok létesítésére megkívántató költségek összegyűjtése körül a polgárság egy bizonyos osztálya jövedelme tulterheltséggel adóval, egy másik osztálya pedig a közterhekhez, vagyonaéhoz mérten csak fillérekkel járuljon.

Amint a jelek mutatják, Weckerle pénzügyminiszter a polgárságnak minden tekintetben igazságos megadóztatója akar lenni, s éppen ez okból reform javaslatát statisztikai adatok alapján kívánja felépíteni, mely alapon, a statisztikai tudomány mostani magas fejlettsége következtében a »kinek-kinek vagyoni állásához és jövedelméhez képest leendő egyforma megadóztatás« lehetősége legjobban és leghamarabb érhető el.

A reform javaslathoz szükséges statisztikai adatok beküldésére városunk is felszólítván, azok a városi adóhivatal által a következőkben állítottak össze.

Az elmúlt 1891. évben állami egyenes adóval az utadóval valamint az állami egyenes adóval megrott családtagokat ide nem számítva meg volt róva összesen 15550 egyén. — Ezek közül föld és házadót 10202, ipar és kereskedelmi üzlet után III. oszt. kereseti adót 753, s I. osztályu kereseti adót 4595 egyén fizetett.

A 10202 föld és házbirtokos adója a következőképp oszlik meg: 10 frtig meg volt adóztatva 4085. — 30 frtig 3144. — 50 frtig 875. — 100 frtig 1033. — 200 frtig 606. — 300 frtig 186. — 400 frtig 99. — 500 frtig 44. — 600 frtig 31. — 700 frtig 20. — 800 frtig 14. — 900 frtig 7. — 1000 frtig 9. — 1300 frtig 17. — 1600 frtig 5. — 2000 frtig 2500 frtig 4. — 3000 frtig 5. — 3500 frtig 4. — 4000 frtig 3. — 5000 frtig 1. — 6000 frtig 1. — 8000 frtig 1. — és végre 30,000 frtig meg volt adóztatva 1. —

A 753 III. oszt. kereseti adót fizető iparos és kereskedő közül meg volt róva adóval és pedig: 10 frtig 234, 30 frtig 334, 50 frtig 87, 100 frtig 77, 200 frtig 11, 300 frtig 5, 400 frtig 3, 500 frtig 1, 3000 frtig 1.

A 4595 I. oszt. kereseti adót fizető polgár adója pedig legnagyobb részét 10 frtnál kisebb összeget teszen ki.

Hogy ezen statisztikai adatokból a pénzügyi kormány mily következtetést von le nem tudjuk, a magunk részéről azonban fájdalommal constatálhatjuk azt, hogy dacára népünk vagyoniosságának és jólétének, nálunk úgy az ipar mint a kereskedelem, adóstatistikai szempontból még mindig csak csecsemő korát éli.

Császka György diszpolgársága.

A törvényhatósági közgyűlés második napján a polgármester kitette közszemlére azon diszoklevelet, melyet Szabadka város készítetett a kalocsai érsek részére városunk diszpolgárává történt megválasztása alkalmából.

Az oklevél egy nagy albumot képez gyönyörű kiállításban. A táblák fehér bőrbe kötvék dusan diszítve aranyozott ezüstveretékű jelvények és mondatokkal. A veret még külön zománczozva is van a város színeivel. Az első oldalon a következő felírás diszlik:

„*Sigillum Liberae et negre Civitatis Mariae Theresiopolis.*“

E két sor között diszlik a város cimere. Az album hátulsó tábláján gyönyörű veretben áll a kalocsai érsekség jelvénye. Ezen felül a város színei vörös és kék selyemből készített zsinóron függ egy ezüstműből vert, de aranyozott pecsét doboz melybe a város ez idő szerint használt pecsétje nyomatott. Az album tartalma maga az oklevél művészies rajz- betűkkel (kézirattal) kiállított szövegét tartalmazza, mely a következő:

„Mi, Szabadka sz. kir. város közönsége adjuk tudtára mindenkinek kiket illet vagy jövőben illehet, hogy nagymélt. és főtisztelendő Császka György urat, kalocsai érseket ő csász. és apostoli királyi Felsége v. b. titkos tanácsosát, az I. oszt. vaskorona rend tulajdonosát, a szent sir-rend nagy keresztesét, római grófot, pápai házi főpapot és trónállót, a magyar országgyűlés főrendiházának tagját stb. stb. tekintettel a haza és egyház szellemi és anyagi érdekeinek előmozdítása körül kifejtett, kimagasló érdemeire, városunk iránt táplált nagybecsű érdeklődésére és tapasztalt jó indulatára, — a szenvedő emberiség nyomorának enyhítésére irányuló emberbaráti működésére, különösen pedig székfoglalója alkalmából a város árvái és szegényei javára tett adományaira, mai napon tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlésünkben Szabadka sz. kir. városunk Diszpolgárává közlekedéssel megválasztottuk, s mindazon jogok, kiváltságok és szabadalmakban, melyekkel ezen város polgárai régi korok királyaink, különösen pedig dicső emlékü Mária Terézia királynénak 1879. évi január 22. kelt kiváltság levele szerint élnék vagy élhetnek, részesíteni elhatároztuk.

Miről jelen diszpolgári oklevelünket kiadtuk.

Kelt Szabadkán 1892. évi március hó 10-én tartott rendes havi közgyűlésünkben.

Vojnics Félix, főjegyző
Mamuzsich Lázár, polgármester

Irodalom. művészet.

Technológiai Lapok. Ennek a műszaki és ipari szakfolyóiratnak f. évi 6-ik száma a következő tartalommal jelent meg. Budapest végleges vízműve czim alatt Salbach-nak fővárosunk vízművére vonatkozó szakvéleményének bevezető része közöltetik. A Rocher-féle hidrofón czimű czikk a vízvezeték viz pazarlásának ellenőrzésére való készítmények ismerteti. A Kirchner-féle szalagfűrészek vezeték a szalagfűrészeknek igen czéljászerű útjairól szól. Budanest elektromos világítása czimen a fővárosunk elektromos világítására pályázók egyike azt bizonyítja, hogy a pályázók ajánlatait nem helyesen bírálták meg. A gépészmérnöki munkák díjazásának szabályzata mind a gépészmérnököket, mind az ezek szolgálatait igénybe vevő közönséget bizonyára érdekli. A kenőolajok megvizsgálásáról, mely kérdés minden géptulajdonosra nézve kétségtelenül nagyfontosságú, Klemp Gustáv értekezik. A vegyes közlemények rovatában műszaki és ipari szempontból általános érdekű közlemények foglaltatnak. Találmányok leírásának kivonatai czimen az általános érdekű legújabb találmányok soroltatnak fel. Mindazoknak, a kik műszaki és ipari ismeretek és tevékenység iránt érdeklődnek, ezt a kiváló és rendkívül bő tartalmu hazai szakfolyóiratot, melyet Taborsky Ottó, a m. kir. technológiai iparmúzeum igazgatója szerkeszt, a legmelegebben ajánljuk. Mutatványszámot a Technológiai Lapok kiadóhivatala (Budapest VII., Rottenbiller-u 12.) kívánatra ingyen ktlld.

A legszebb husvétli ajándék volt az, mivel a Hevesi József és Károly Vilmos szerkesztésében megjelent „Magyar Gényusz“ szolgált előfizetőinek. A husvétli szám ugyanis olyan pompával jelent meg, a melyben még magyar lap sohasem, s a mindt külföldi hasonló vállalatoknál is csak ritkán láthatunk. — Meglepően szép már maga a színes czimlap, de a mit a színes szöveg illusztrációk és a 15 színben nyomott műmelléklet nyújt, az felül minden várakozást. Ez tínepi szám kiállítása szakértők állítása szerint is, de mint velük a „Magyar Gényusz“ kiadóhivatala közli, négyezer forintba került — A fővárosi sajtó egyhan-

gulag nagy lelkesedéssel irt e lapról, mely most már könnyű szerrel ki fogja szorítani a hasonló külföldi vállalatokat. A „Magyar Gényusz“ előfizetési ára egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt, 50 kr. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalhoz: Budapest, kerepesi-ut 14. szám alá küldendők. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

H I R E K.

Héver Géza rendőrkapitányunk mint részvétellel értesülünk Bpsten, ahol gyógyulás végett tartózkodik súlyos betegen fekszik. Állapota a helyett, hogy jobb volna, általa lapunk egy barátjához intéztetett levele szerint oly rosszra fordult, hogy maga irni nem is képes. Egyedüli kívánsága már most csupán az volna, ha betegen is — de legalább Szabadkára visszajöhetne. Helyzete azonban ez idő szerint olyan, hogy hazaszállíttatása lehetetlen.

Névnapiján a ravatalon. Barczy Bélát a különben igen erős alakot a kéllehetetlen halál több napi kinos betegség után megtörte. Névnapija előestélyén e hó 22-én d. u. 4 órakor, legszebb férfi korában élte 47-ik évében meghalt. Eredeti tréfás ember volt, sokat dudzogott, de jó szívéért mégis sokan szerették. Nején kívül 6 éves Ferikéje, 8 napos Józsi-kája és 3 testvére siratja halálát. Legyen áldott emlékezte!

A palicsra vezető szegedi országot közevését megkezdették. A mily borzasztó szerencsétlen utazás volt e részen ez ideig, annyira kellemes leendő az elkészítés után. A mint értesülünk julius végéig az egész utvonat készen lesz.

Hymen. Vilheim Samu helybeli fiatal könyvkereskedő husvét vasárnapján jegyet váltott Czilcer Etelka kisasszonnyal Cservenkán.

Jó tanács. Sokat szenvedek főfájásom miatt, mond egy fiatal özvegy az orvoshoz, mit tegyek? Menjen férjhez újból asszonyom akkor férje fogja a főfájást megkapni, tanácsolá az orvos.

Malom által összetört gyermek. Tonkovits Fábán 8 éves Sándor fia f. hó 22-én d. u. bement Mukics Mihály 2-ik köri lakos malmába ott játszadoxva a malomorsója elkapta s összetörte. Bizon ideje volna már hogy hatóságunk ez irányban olyan intézkedést tenne, melyszerint hasonló sajnós dolgok elő nem fordulnának.

Özv. Percsetics Félixnek a Szerdahelyi utcában közvetlen a törvényház átellenében fekvő lakházban, ismét vendéglő nyílt meg. Knebelispisz György vendéglős jó hirneve biztosítékul szolgál arra, hogy a közönség igényei vendéglőjében kielégítve lesznek.

A cégtáblák hyenája. Említettük lapunkban, hogy valaki passzióját találja abban, hogy a cégtáblákat vagy leveri vagy ellopodossa. Tegnap éjjel végre sikerült rendőrségünknek egy egyént épen abban a pillanatban megcsipni, midőn a »Milkó S. és fiai« cég táblájáról az utolsó »I.« betűt akarta lefeszgetni. A tettes egy katonatiszt volt, ki abban találta szórakozását, hogy ahol utjában akadt, kardjával lefeszgette a címtáblákat. Az illető ellen rendőrségünk részéről megtétt a feljelentés az illetékes katonai hatóságnál.

Nem lesz sirbolt Pálcsón. A mint közöltük a kapitányság nem engedte meg, hogy özv. Percsetics Félixné a Pálcsón emelt kápolna alatt temetkezési helyet készítsen. A kápolna igen szépen halad, s a tulajdonos is belátta, hogy kár lenne fájó emlékeit naponként megújítani; a határozatba megnyugodott.

Sikkasztás a Rothschild-házban. Majnai-Erankfurthból sürgönyzik, hogy Jäger, a Rothschild-ház főpénztárosa, eltűnt, Jäger 20 év óta volt ennél a háznál alkalmazva, apja is ott szolgált szintén főpénztárosi minőségben, A pénztárt az ellenőrzés eszközlése végett bezárták. Jäger állítólag tőzsdei üzérkedésbe bocsátkozott. Jäger családja tegnap reggel elküldte a pénztár kulcsait azzal az üzenettel, hogy Jäger eltávozott, A pénztár nincs rendben. A hiány összege még nincs megállapítva. Egy berlini sürgöny szerint az ottani tőzsdén hire jár, hogy Jäger több mint egy millió márkát sikkasztott.

Beliczay Gyula orsz. m. kir. zeneakadémiai tanár és a jelenkor egyik legkimagaslóbb egyházi zene költője abból az alkalomból, hogy F-dur miséje husvétvasárnapján a sz. Terézia főtemplomban előadott a következő levelet intézte Gaal Ferencz karnagyunkhoz: „Kedves karnagy Úr! Szabadkáról visszatérve legelső és kellemes kötelességemnek tartom az ott élt szép napokról megemlékezni s ha ezt akarom tenni, mindenekelőtt önnek kellett kezdenem. — Ön volt kezdeményezője F-dur misém ottani előadásának. Ön tanította be eme művem nagy gondnal, kiváló szakértelemmel és valódi művészi lelkesültséggel úgy hogy már az előadást megelőzőt s általam vezetett főpróbánál azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy úgy önnek mint a működő zene- és énekarnak őszinte leismerésemet nyilváníthattam. A mű előadásának sikere művészi pályámnak egyik fénypontját képezi és pedig különösen azért is, mert a kedves hazám egyik legjelentékenyebb városában jutott osztályrészemről. Fogadja kedves karnagy úr önzetlen buzgalmaért és a nekem okozott nagy örömeért szívélyes köszönetemet. — nem mulaszthatom el továbbá megemlékezni Joó Nándor úrról, a kedves Fercsi bácsiról, ki szíves volt vendégszerető házába fogadni s kiből egy ritka jellemű, minden jóért és szépért de különösen a zene szépségeiért lelkesülő derék magyar embert ismertem meg s kinél oly jól éreztem magamat, hogy tőle és becses családjától való megválás réám nézve valóban fájdalomosan hatott. Büszke vagyok továbbá ama lelkes felköszöntőkre, melyekkel tek. Mamusits Lázár polgármester- és Vojnits Félix főjegyző urak az ott létem alatt rendezett lakománál szerény művészetemet kitüntetni méltóztattak. Végül felkérem kedves karnagy urat, miszerint az ottani sajtónak meleg hangu pártfogásáért köszönetemet, továbbá alkalom adtán mindazoknak kikhez Szabadkán személyesen érintkezni szerencsés voltam, tiszteletemet és az egyházi ének- és kitűnő zenekarnak ismételt őszinte elismerésemet tolmácsolni sziveskedjék. Baráti kézzorítással“ stb.

Eladó villa Palicson. Van benne két lakrész. Az egyik két szoba, konyha és kamrából áll. A két lakrész egyben áll s egyben is használható. Van tágas terasza, szőlőültetvény gyömolcsfákkal, szép udvara jó vízü kuttal. Az eladó rész a Jiraszek és Szalay-féle villák tőzsomszédságában fekszik és azonnal átvehető. Értesítést ad a „Szabadság“ kiadóhivatala.

Nyilttér.)*

Mélyen tisztelt Tunics György uram barátom!

Hozzám intézett szíves levelét vettem melyre a következőkben válaszolok: Andrassy György szijgyártó mesternek a Szabadkán megjelenő „Szabadság“ című lapban „fejlődés az ipartéren“ czim alatt feldicsért kápijának eszméje nem új és az eszme

*) E rovatban közlöttekért nem felelős a Szerk.

nem tőle származik, mert én alolirt olyanokat már 1868-ban készítettem. Azon időben ezen kápa-vasakat vékony borju-lakbőrrel vontam be, azonban már 1888-ban ezen vasakat nem bőrrel vontam be, hanem sárgaréz- és nickel-lemezzel lemeztettem. Ezen kápák az ország több városaiban utánoztattak, sőt itt helyben is érdemes, érdemtelen kartársaim utánozzák, úgy hogy most már majdnem minden fiákeros ilyet használ, ezért én most egész más alakot kezdtem, mivel uriember azt a régít nem szereti.

Most olyanok vannak munkában, hogy csak a közepén a két kulcs köze van lemezzel, tehát ismét egészen új, és én mégsem fordulok szabadalomért, mert a szédelgést nem szeretem, de ami jó azt ha valaki utánozza nem csak hogy nem bánom, de kívánatosnak is tartom, mert ez által fejlődik az ipar.

Igy ál az Andrassy nagy találmánya a valószínűségben, s ezt ha szükséges hitelesen is bizonyíthatom.

Maradok önnek őszinte tisztelő barátja
Nagyvárad, 1892. április 18-án.

Bertsey.

Ezek szerint alulirtak szükségesnek találjuk a n. é. közönség b. tájékozása végett kijelenteni, miszerint Andrassy György helybeli szijgyártó által a „Szabadság“ f. é. 28. számában s ugyanaz időben a „Szabadkai Hirlapban“ is közölt fejlődés az ipari téren“ című közleményben foglaltak részint régi dolgok, másrészt pedig alaptalanok, ami különben is nem tőle származhatik, mert ő városunkon kívül sehol sem dolgozott.

Tunics György,
Csernetits Illés,
Kováts Ferencz.

Fekete, fehér és színes selymeket méterenként 1 frt 40 krtól 7 frt 75 krig (38 hüvelykűző fajtában szállit egyes medrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végekben is póstaber-és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS
SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

Arverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102 §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a szabadkai kir. járásbírósa 1890 évi 5727 számú végzése által Varga Lukács javára lak. Halason végrehajtást szennvedett Varga István ellen, lak. Ludason 100 frt tőke, ennek 1864 évi szeptember hó 8 napjától számítandó 6 % kamatai és eddig összesen 14 frt 68 kr. erkölcség követelésp erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le foglalt és 365 frtra becsült tizenöt drb. hizó és magló sertvés, egy ló, egy mángoló és 52 kereszt gabonából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1892. évi 3209 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinén vagyis Ludason alperes lakásán leendő eszközésére 1892-ik évi április hó 28-ik napjának délelőtt 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen — az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében — a legtöbbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak,

Az 1881. évi LX. t.-c. 111. §-a értelmében, kik az árvereltetni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben az, hogy részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirotnál egy példányban írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak. — Végre kötelesek bérbe- vagy haszonbérbeadók az 1881. évi LX. t.-c. 112. §-a értelmében azon követelés összegét, melyre nézve törvényes zálogjogot igényelnek, az árverés megkezdéseig alulirotnál bejelenteni.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Szabadkán 1892. évi április hó 12. napján.

Csornyus.
kir, bírósági végrehajtó,

Weitzer János

gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Ajánl a szolgálatait a nagyérdemű közönségnek, *vasöntvény tárgyak elkészítésére, építkezési és másféle célokra; elvállal továbbá vas- és fémöntvények, kovácsolt alkatrészek elkészítését, nyersen vagy munkálva, gépek vagy más iparvállalati használatra, a beküldött vázlatrajz vagy minta szerint.*

Átvesz továbbá: teljes gépek és készülékek elkészítését, *mezőgazdasági, erdészeti, bányászati céllokra stb.,* ugyszintén *járművek elkészítését, vasutak, erdő- és iparvasutak számára.* *—4

Nagyobb javítások mozgonyokon (locomobil), másféle mezőgazdasági vagy segédgépeken stb. stb. helyben, gyáruknban, vagy pedig szükség esetén, egy szerelő kiküldése által, a szinhelyen a leggyorsabban eszközöltetnek.

Költségvetések ingyen és bérmentve kaaphtók.

Gorombán örölni

5 perczig forralni

Kathreiner malátakávé gyára

Berlin-München-Bécs

Egészség

Legjobb pótkávé

Kathreiner
Kneipp-Malátakávéja.

az egyetlen bakkávé ízével és illatával bíró malátakávé.

Sehasem hivottott, csupán eredeti csomagokban a fenti jelleggyal.

Kapható minden gyarmatárú és drogmata üzletben.

Nyomatott KARDOS F. könyvnyomdájában Szabadkán.